

Centrum Teologii Apostolstwa „Pallottianum”

Wykaz doktoratów od przekształcenia ITA (2013) do 2016 r.

Z radością podajemy do wiadomości, że od roku 2013, a więc od przekształcenia Instytutu Teologii Apostolstwa (ITA) w CTA, czternaścioro naszych Absolwentów zwieńczyło swoje rozprawy publiczną obroną i nadaniem stopnia naukowego doktora. Są nimi:

- 1. S. dr Natalia Musidlak ZSNM, *Apostolski wymiar pracy w charyzmacie Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy o Niepokalanej Maryi***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 28.06.2010; promotor: Ks. prof. UKSW dr hab. Marian Graczyk, recenzenci: Ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk, UKSW; Ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński, UMK; obrona: 18.12.2012; nadanie stopnia naukowego doktora: 21.01.2013. Według recenzentów szczególnie interesującym jest, że s. Natalia Musidlak podjęła się realizacji tematu ukazującego moralno-społeczną myśl, odnoszącą się do całościowej problematyki pracy ludzkiej. Tym bardziej cennym jest fakt, iż zagadnienie to zostało opracowane w kontekście charyzmatu Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi. Autorka podjęła się ogromnego trudu wydobycia z historii Zgromadzenia i jego charyzmatu prawdy o tym, że prowadzone przez członkinie Zgromadzenia dzieła i charakter życia oddziałują na środowisko, służą dobru wspólnoty Kościoła i gwarantują uczestnictwo w zbawczym dziele Jezusa Chrystusa. Dojrzałość i oryginalność ujęcia podjętego w pracy zagadnienia wyznaczają następujące cechy: teologiczna wiarygodność, głębokie osadzenie w nauczaniu Kościoła, znanie aktualności i potrzeba chwili oraz zespolenie myśli teoretycznej z praktyczną wymową podejmowanych zagadnień.

2. **P. dr Elżbieta Olborska**, „*Wierzę w życie wieczne*”. *Interpretacja prawdy wiary w polskiej literaturze kerygmatycznej XX wieku*, data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 06.06.2005, promotor: Ks. Prof. dr hab. Lucjan Napoleon Balter (+2010) – po śmierci śp. ks. Baltera: promotorem został ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk; recenzenci: Ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski, UKSW; Ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki, UMK; obrona: 11.12.2012; nadanie stopnia naukowego doktora: 21.01.2013.

Stosując metodę kontekstualnej analizy teologicznych tekstów współczesnych autorów polskich Autorka prezentuje ich myśl z eschatologii w szerszym kontekście kulturowym, uwzględniając ten obszar refleksji. Monografia ma charakter źródłowy. Jej Autorka zgromadziła i przeanalizowała obfitą literaturę przedmiotu, dokonując jej oceny w kontekście odpowiednich dokumentów Magisterium Kościoła i teologicznego przekazu znanych teologów Europy. Zgodnie z opinią recenzentów, w gąszczu prezentowanych opinii polskich teologów Autorka pracy dostrzega zróżnicowane stanowiska, niejednokrotnie zawężające sens opisowych wyrażeń biblijnych, które nie zawsze korespondują w pełni z ujęciami Kościoła, zwłaszcza wydającymi się eliminować, albo osłabiać prawdę o karze wiecznej. Zrealizowane opracowanie monograficzne ma sens obiektywny.

Szczególnie ważne jest zaprezentowanie w formie syntetycznej teologii w Polsce, między innymi dla ukazania samej rzeczywistości, a następnie próby jej kontekstualnej oceny.

3. **Ks. dr Artur Manelski SAC**, *Trynitarny charakter życia chrześcijańskiego w teologii ks. Lucjana Baltera*; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 13.12.2010; promotor: Ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk, recenzenci: Ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek, Ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki, UMK; obrona: 5.11.2013; nadanie stopnia naukowego doktora: 18.11.2013. Według recenzentów treść rozprawy kieruje myśl czytelnika na syntetyczne ujęcie i zastosowanie w praktyce dwóch wymiarów teologii: ściśle

teologicznego oraz antropto-teologicznego. Z uwagi na kulturowoformacyjną aktualność podjętych badań i ich walor praktyczny, całość rozprawy doktorskiej ks. Manelskiego została oceniona bardzo pozytywnie. Wykonana monografia ma charakter w pełni źródłowy, zarówno gdy chodzi o wykorzystane publikacje ks. prof. Lucjana Napoleona Baltera, o dokumenty Kościoła w omawianej problematyce, jak również bardzo obszerne publikacje innych teologów obszaru wielojęzycznego w opracowanym segmencie wiedzy.

4. **Ks. dr Krzysztof Józef Węsierski, *Dogmat Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w wybranej polskiej literaturze teologicznej do 2010 r.***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 3.06.2013; promotor: Ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski; recenzenci: Ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk, Ks. prof. US dr hab. Edward Sienkiewicz; obrona: 22.11.2013; nadanie stopnia naukowego doktora: 16.12.2013. Rozprawa ks. dra Krzysztofa Węsierskiego jest oryginalnym spojrzeniem na głęboką myśl Kościoła katolickiego, która inspiruje do poszukiwań i refleksji o świętości człowieka we wszystkich jego wymiarach, a zwłaszcza w wymiarze osobowej więzi z Bogiem i otwarcia na Jego łaskę. Wykazał on, że znaczące dzieła wybitnych teologów polskich są zaproszeniem do dogłębnej i wytrwałej refleksji, a nawet przeżyć duchowych, wiodących ku przeobrażeniu serca człowieka na wzór Niepokalanej Maryi. Z przeprowadzonych wywodów wynika jednoznacznie, że dogmat Niepokalanego Poczęcia NMP ma charakter funkcjonalny. Maryja jest cała święta od początku ze względu na swojego Syna, a także ze względu na całą ludzkość, która zgodnie z pragnieniem samego Boga ma być zbawiona. Ks. dr Węsierski dowodzi, że przemieniony wewnętrznie człowiek dostrzega Boga wszędzie, spotyka Go na każdym kroku, zaś za ślady Jego przebóstwiającej obecności zanosi wraz z Maryją nieustanny hymn dziękczynienia.

5. **P. dr Elżbieta Bugajna, *Tajemnica Boga Ojca w kaszubskiej poezji religijnej***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora:

21.05.2007 promotor: ks. prof. dr hab. Lucjan Napoleon Balter (+2010); po śmierci śp. ks. prof. Baltera promotorem został: Ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek; recenzenci: Ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski, Ks. prof. US dr hab. Edward Sienkiewicz; obrona: 8.10.2013; nadanie stopnia naukowego doktora: 21.10.2013. Autorka rozprawy jako poetka, nauczycielka, regionalistka od wielu lat aktywnie działa na rzecz małej Ojczyzny i języka kaszubskiego. Przez wiele lat pełniła funkcję prezesa i wiceprezesa w oddziale Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Somoninie. Z okazji 25-lecia oddziału opracowała jego monografię historyczną (2004). Zasiada w Radzie Naczelnej Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego oraz Radzie Języka kaszubskiego. Jej rozprawa doktorska wpisuje się w tę aktywność. Ukazując Boga Ojca w kaszubskiej poezji religijnej wykazała się kompetencją i pogłębioną znajomością wspomnianej poezji. Treść rozprawy jest zbieżna z chrześcijańskim wyznaniem wiary, skłaniającego do radosnego oraz pełnego uwielbienia zawołania, które oznajmia, że Nieskończony Bóg – Ojciec Syna Przedwiecznego jest także naszym miłosiernym Ojcem, Ojcem wszelkich istot.

- 6. Ks. dr Waldemar Pawlik SAC, *Duchowość Maryjna św. Wincentego Pallottiego na podstawie „trylogii majowej”***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 24.09.2012; promotor: Ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek, recenzenci: ks. prof. dra hab. Stanisław Urbański, ks. prof. dr hab. Kazimierz Lubowicki PWTWr; obrona: 11.03.2014; nadanie stopnia naukowego doktora: 24.03.2014. Obrona pracy doktorskiej ks. Waldemara Pawlika SAC. Autor ukazuje najpierw duchowość Maryjna na przełomie XVIII i XIX wieku, aby na tym tle zaprezentować obecność Maryi w życiu i duchowości św. Wincentego Pallottiego. Trylogia Maryjna św. Wincentego, opracowana na podstawie Jego rozważań na miesiąc maj dla osób zakonnych, świeckich i duchownych, wybrzmiewa w pełni w rozdziale trzecim dysertacji. Rozprawę wieńczy prezentacja tytułów Maryjnych i ukazanie ich znaczenia w duchowości św. Wincentego Pallottiego. Z opinii

recenzentów i przebiegu obrony wyraźnie wynika, że dr Waldemar Pawlik dołącza ona do znawców duchowości Założyciela Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, zwłaszcza w aspekcie jego Maryjności. Przeprowadzone wywody osadzone są na wnikliwym studium mariologii św. Wincentego Pallottiego wraz z udanym odniesieniem do źródeł biblijnych i Maryjnej pobożności Ojców i Doktorów Kościoła, a także świętych uwzględnionych w „Trylogii majowej”.

7. **Ks. dr pplk. Jerzy Suhecki SAC, *Rola ruchów i wspólnot religijnych w dziele nowej ewangelizacji***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 24.06.2013; promotor: ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek, recenzenci: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 24.06.2013; obrona: 28.03.2014; nadanie stopnia naukowego doktora: 28.04.2014.

Po czterech rozdziałach rozprawy ks. Suhecki wyraża przekonanie, że w ramach nowej ewangelizacji konieczne jest budowanie i kształtowanie Kościoła jako wspólnoty wiary, wyznawanej przez przyjęcie słowa Bożego, sprawowanej w sakramentach i przeżywanej w miłości. Autor wysoko ocenionej rozprawy świadomie poczynił uwagi, że – mimo tak wielkiej troski ostatnich papieży – określenie „nowa ewangelizacja” bywa wciąż słabo rozumiane i różnie opisywane – nie tylko w publikacjach teologicznych, lecz także w dokumentach Magisterium Kościoła. Słusznie sugeruje, że ruchy i wspólnoty religijne są „opatrnościową odpowiedzią”, wzbudzoną przez samego Ducha Świętego na dzisiejszą potrzebę nowej ewangelizacji. Wymienia też cały szereg zagadnień, których opracowanie pozwoliłoby bardziej zrozumieć niezbędną rolę ruchów i wspólnot religijnych w dziele nowej ewangelizacji.

8. **Ks. dr Patryk Dominik Politycki, *Kapłaństwo w nauczaniu ojca Marie-Dominique Philippe'a OP (1912 – 2006)***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 17.12.2012; promotor: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk, recenzenci: ks. prof. dra hab. Czesław Rychlicki UMK, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk, obrona: 4.06.2014; nadanie stopnia naukowego doktora: 23.06.2014. Po lekturze rozprawy ks. Patryka Dominika Polityckiego nie ulega wątpliwości, że jasna świadomość tożsamości kapłańskiej jest gwarancją budowy teologii kapłańskiej, która domaga się uświęcania kapłana przez wierne spełnianie obowiązków, w miłości pasterskiej i w całkowitym oddaniu się misji otrzymanej od Chrystusa. Tak widziana duchowość zakłada najbardziej intymną wspólnotę życia i działania w jedności z Chrystusem, naśladowania Go w Jego całkowitym posłuszeństwie woli Ojca, w Jego niepodzielnym oddaniu się na służbę drugiemu człowiekowi. W opinii recenzentów i Komisji Wydziałowej obecnej na publicznej obronie doktoratu właśnie w takim kontekście historycznym i metodologicznym osadzony zostaje problem dysertacji doktorskiej ks. dra Patryka Dominika Polityckiego, ukazującej kapłaństwo w świetle nauczania ojca *Marie-Dominique Philippe'a*. Z wywodów rozprawy niezbicie wynika, że jej Autor żywi nadzieję, iż osiągnięte przez niego rezultaty badawcze mogą być niezwykle pomocne w wytyczeniu nowych kierunków we współczesnej myśli teologicznej o kapłaństwie.
9. **Ks. dr Ireneusz Kamionka, *Eklezjologiczny i chrystologiczny wymiar mariologii w pismach Heinricha Marii Köstera SAC***; data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 12.03.2012; promotor: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk, recenzenci: o. prof. UKSW dr hab. Grzegorz Bartosik, ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki; obrona: 13.10.2014; nadanie stopnia naukowego doktora: 20.10.2014. W opinii recenzentów Autor prezentowanej rozprawy doktorskiej podejmuje problematykę mariologiczną we współczesnym kontekście kulturowym i teologicznym. Ukazuje powszechną wartość

chrześcijańskiej wiary w Boga, obecnej i wyznawanej w różnych odłamach chrześcijaństwa, nie zapominając o pewnych różnicach dzielących Kościoły, czy Wspólnoty chrześcijańskie w konkretnych problemach teologicznych. Jednym z tych problemów jest miejsce i rola Maryi, Matki Chrystusa, w Kościele i w dziele naszego zbawienia. W tej materii teologicznej uwaga nowego Doktora została skupiona na dwóch aspektach mariologii: eklezjotypicznym i chrystotypicznym, które w kontekście problematyki mariologicznej u innych teologów stanowią oryginalność w mariologii niemieckiego palloty, ks. Heinricha M. Köstera SAC. Recenzenci zauważyli, że dzieła ks. Heinricha M. Köstera ks. dr Kamionka w większości przetłumaczył osobiście.

Doceniono ponadto, że teologia Köstera jest przedstawiana w rozprawie w łączności z uznaną i szanowaną w mariologii myślą M.

J. Scheebena, za którym również Köster jednoznacznie akcentuje dwa ważne tytuły maryjne *Corredemptrix* i *Mediatrix*, rozumiejąc je zawsze w ścisłej zależności od Chrystusa.

- 10. P. dr Karolina Justyna Gołaszewska, *Integralna pneumatologia w publikacjach ks. prof. Lucjana Baltera SAC*, data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 15 X 2012; promotor: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk; recenzenci: ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski, kierownik Instytutu Teologii Systematycznej WT UKSW oraz ks. prof. dr hab. Józef Warzeszak z Papieskiego Wydziału Teologicznego – sekcja św. Jana Chrzciciela; obrona: 30 I 2015; nadanie stopnia naukowego doktora: 23 II 2015 roku.** W opinii recenzentów prezentowana rozprawa doktorska jest dojrzała pod względem treściowym. Autorka dobrze poznała pisma badanego przez siebie teologa, dobrze się w nie wczytała i wiernie przekazuje zawartą w nich teologię, nie zniekształca wypowiedzi, dobrze je wyjaśnia, eksponuje to, co jest ważne dla jego wywodów. Trafia w sedno, dobrze ujmuje istotę rzeczy. Nie interpretuje tendencyjnie, ale obiektywnie, w duchu wiary, ma zmysł kościelny. Według ks. prof. Jerzego Lewandowskiego, najważniejszym osiągnięciem Autorki rozprawy jest

odważne ukazanie oryginalności rozumienia przez ks. Lucjana Baltera pneumatologii jako dziedziny wykraczającej poza problematykę podejmowaną w ramach trynitologii. Doskonale wyraża to struktura pracy i zakresy tematyczne kolejnych rozdziałów: trynitologia, eklezjologia, antropologia teologiczna, teologia liturgii, teologia ekumeniczna, a także mariologia. Za cenne w pracy naszej nowej Pani Doktor uznano również to, że nie stara się łagodzić ostrości stawianych problemów, ale wręcz przeciwnie je zaostrzać. Podziw recenzentów wzbudziło mnóstwo literatury, jaką p. dr Gołaszewska przejrzała i uwzględniła w swej pracy. Chciałoby się powiedzieć, że nie ma niczego w polskiej literaturze pneumatologicznej, czego by Pani Karolina nie przeczytała i nie odznaczyła w swej dysertacji. Świadczy to o solidności przeprowadzonych badań. Wszystko to, wraz ze znakomitą obroną sprawiło, że **Komisja Wydziałowa postanowiła wystąpić do Rady Wydziału Teologicznego o przyznanie p. dr Karolinie Justynie Gołaszewskiej dyplomu doktora nauk teologicznych w zakresie teologii dogmatycznej z wyróżnieniem.**

- 11. Ks. dr Marcin Motyka SAC, *Apostolat Szkół Katolickich w Szkocji od czasów restauracji hierarchii Katolickiej do czasów współczesnych (1878-2013)*, data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 24 IX 2012; promotor: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk; recenzenci: ks. dr hab. Piotr Krakowiak UMK, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk; obrona 27 III 2015; nadanie stopnia doktora: 20 IV 2015.** Recenzenci są zdania, że gwarancją budowy teologii wychowania chrześcijańskiego, czy teologii apostołstwa w katolickich szkołach jest jasna świadomość tożsamości katolickiej w instytucjach edukacyjnych. Właśnie w takim kontekście historycznym, teologicznym i metodologicznym osadzony zostaje problem dysertacji doktorskiej ks. Marcina Motyki, będący próbą ukazania apostołskiej misji edukacji katolickiej przez solidną analizę historii chrześcijaństwa i rozwój wychowania chrześcijańskiego w katolickich szkołach w Szkocji. Choć celem pracy jest apostołat szkół katolickich w Szkocji, to – obok elementów teologii apostołstwa – nie

brakuje w niej ciekawych wątków pedagogicznych i praktycznych, osadzonych w historii tego kraju i w jego współczesności. Dysertacja konstruuje odważne wyzwania, stojące przed edukacją katolicką w historycznie protestanckim społeczeństwie Szkocji. Autor po analizie imponującej bibliografii, głównie w języku angielskim, w sposób dojrzały naukowo formułuje wnioski z tych analiz i krytycznej lektury teologicznej oraz praktyki edukacyjnej. Fragmenty dotyczące problemów nietolerancji i sektarianizmu, a także postępującej sekularyzacji i ateizacji życia społecznego są ważne dla czytelników zaangażowanych w szkolnictwo katolickie w Polsce, a także dla duszpasterzy i teologów. Wiedza historyczna, przegląd teologii edukacji katolickiej, a także prezentacja praktyk wychowania w szkołach katolickich w Szkocji z pewnością może być źródłem wiedzy, przydatnej dla duchownych i świeckich „apostołów wychowania chrześcijańskiego” w katolickich szkołach, w celu realizacji niełatwego dzieła edukacyjnego Kościoła, powierzonego mu Chrystusowym nakazem misyjnym. Oryginalność i dojrzałość podjętego w pracy zagadnienia wyznaczają: teologiczna rzetelność, głębokie osadzenie w aktualności edukacji katolickiej, w którą autor jest zaangażowany, oraz zespolenie myśli teoretycznej z praktycznymi odniesieniami do podejmowanych zagadnień.

- 12. S. dr Renata Zielińska OP, *Dzieło ewangelizacji Kościoła na Wschodzie w nauczaniu arcybiskupa Tadeusza Kondrusiewicza*, data wszczęcia przewodu i wyznaczenia promotora: 23 IX 2013; promotor: ks. prof. dr hab. Marian Kowalczyk; recenzenci: ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki UMK, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk; obrona 2 V 2015; nadanie stopnia doktora: 11 V 2015.** Rozprawa została oceniona bardzo pozytywnie. Wpisuje się ona w aktualną sytuację społeczno-kulturową Europy, zwłaszcza Środkowo-Wschodniej. Z treści pracy wynika, że w krajach Europy Środkowo-Wschodniej negatywne odbicie w życiu etycznym i religijnym człowieka jest w dużej mierze owocem ideologii ateistycznej, kierującej przez dziesięciolecia życiem obywateli w tych krajach. Nie dziwi więc, że w krajach tych pojawiło się odważne i z serca płynące pragnienie odbudowy człowieka przez

tworzenie kultury wspomagającej jego humanizację. Na tym odcinku wzmoczoną aktywność podejmują Kościoły, zarówno Kościół katolicki, jak również Kościół prawosławny. Wyjątkową rolę odgrywa w tej akcji abp Tadeusz Kondrusiewicz, biskup mińsko-mohylewski. Jego działalność śledziła przez długi czas Siostra Renata Zielińska OP, która – pragnąc wyrazić mu wdzięczność za taką posługę wobec człowieka i Kościoła – podjęła się opracowania jego roli w ewangelizacyjnej misji na wschodnich obszarach Europy, prezentując ją w rozprawie doktorskiej. W opracowaniu podjętego problemu Autorka oparła się na bardzo bogatym materiale źródłowym, zawartym w dokumentach w języku polskim i rosyjskim. Prezentując ewangelizacyjne działania abpa Tadeusza Kondrusiewicza, s. Renata Zielińska OP miała ciągle na uwadze odpowiednie dokumenty Kościoła katolickiego, co potwierdza sens prowadzonych wysiłków obu Kościołów, katolickiego i prawosławnego, w duchu zrozumienia i wspólnego działania na rzecz dobra człowieka, jego prawidłowego rozwoju i pokojowego klimatu społecznego. Struktura rozprawy doktorskiej s. Renaty Zielińskiej OP jest bardzo logiczna i przejrzysta. Recenzenci zdecydowanie podkreślają klarowny podział pracy. Przeprowadzone wywody jawią się bowiem jako pogłębione i wielowarstwowe, co wskazuje na samodzielność badawczą Autorki. Przejrzystość wywodu naukowego, wyraźna zasada porządkowania materiału badawczego, a także komunikatywny, barwny język, to główne walory dysertacji. Autorka starała się w sposób spokojny i jasny ukazać antropologiczną i chrześcijańską wartość obszarów objętych ewangelizacją dla dobra samego człowieka i rozwoju kultury prawdziwie humanizującej. Z wywodów pracy wynika, że Arcybiskup mińsko-mohylewski doskonale zrozumiał wskazania Soboru Watykańskiego II zawarte w Dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele: „Biskupi, ustanowieni również przez Ducha Świętego, zajmują miejsce Apostołów jako pasterze dusz; otrzymali też oni posłannictwo, by łącznie z Biskupem Rzymskim i pod jego zwierzchnictwem nadawać trwałość dziełu Chrystusa, Wiecznego Pasterza” (DB 11). Uderza na wskroś zbawcza orientacja biskupiego zwierzchnictwa abpa Tadeusza Kondrusiewicza, która akcentuje wymiar misteryjny, sakralny i służebny biskupiej władzy rządzenia. Na uwagę

zasługuje fakt, że abp Tadeusz Kondrusiewicz, podobnie jak kard. Kazimierz Świątek, unika wszystkiego, co mogłoby w jakikolwiek sposób zrazić ludzi ubogich. Na przykładzie wspomnianych pasterzy, Autorka pracy jednoznacznie wykazała, że posługa ewangelizacyjna biskupa na Wschodzie jest niezwykle ważna z racji ekumenicznych. Arcybiskup Kondrusiewicz doskonale zdaje sobie sprawę, że główne Kościoły Rosji i Białorusi: katolicki i prawosławny powinny się zaangażować w sprawę pojednania, co może ubogacić cały Kościół katolicki wiernością religijną dawnych tradycji wschodnich. Idąc za nauczaniem św. Jana Pawła II, abp Kondrusiewicz jest uwrażliwiony w szczególności na ekumenizm życia codziennego, składający się z wzajemnego przyjęcia, słuchania i współpracy, gdyż – co wyraźnie podziela s. Zielińska – posiada on szczególną skuteczność. Nowa Siostra Doktor uczyniła wiele, aby problemy ewangelizacji Wschodu, słabnącego dziś w niedawnej jeszcze gorliwości w wyznawaniu wiary, przedstawić w sposób dostępny nie tylko dla teologów, lecz także dla każdego członka wspólnoty ekumenicznej, zwłaszcza rodziny, czy ruchu religijnego. Wszystko to, co zostało powiedziane o dobrych stronach i naukowej dojrzałości recenzowanej pracy potwierdza dużą samodzielność Autorki, zarówno w interpretacji materiałów źródłowych, jak i w poprawnym oraz klarownym formułowaniu wniosków, które stanowią niekwestionowaną wartość dysertacji. Mając to na uwadze zwrócono się do Rady Wydziału Teologicznego UKSW w Warszawie o wyróżnienie rozprawy s. Renaty Zielińskiej OP. Nam pozostaje wyrazić radość i szczerze pogratulować oraz wyrazić nadzieję, że siostra Doktor będzie mogła wykorzystać swoje kwalifikacje w dalszej ewangelizacji Wschodu, zgodnie z godnym podziwu programem posługi pasterskiej abpa Tadeusza Kondrusiewicza.

13. **Ks. dr Ireneusz Stanisław Łukanowski SAC, *Posługa uzdrawiania wobec zagrożeń duchowych w świetle nauczania Kościoła po Soborze Watykańskim II*, 24.09.2012; promotor Ks. prof. dr hab. Czesław Parzyszek. Publiczna obrona odbyła się dnia 12 kwietnia 2016 roku, zaś nadanie tytułu doktora nauk teologicznych w zakresie teologii duchowości 18 kwietnia 2016 roku. Recenzenci rozprawy: ks. prof. dr hab. Stanisław**

Urbański, z UKSW oraz ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński, z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, wysoko ocenili wyniki osiągnięte przez Doktoranta, stwierdzając jednoznacznie, że rozprawa jest pracą bardzo ciekawą i bogatą w problematykę oraz że w pełni zasługuje na publikację. Sukcesem badawczym Doktoranta jest przedstawienie charyzmatycznego wymiaru posługi uzdrowienia w ramach Odnowy w Duchu Świętym. Według ks. prof. Werbińskiego Autor rozprawy bardzo trafnie scharakteryzował w świetle nauczania Kościoła i badanej literatury charyzmaty zwyczajne i nadzwyczajne. Adekwatnie odniósł się również do zjawiska „spoczynek w Duchu Świętym”, szeroko go analizując z różnego punktu widzenia, a przede wszystkim z punktu teologicznego. Ks. prof. Urbański wyraźnie stwierdził, że ks. Ireneusz Łukanowski swoją pracą odpowiada na wielkie zapotrzebowanie duchowe współczesnego człowieka. W konkluzji swojej recenzji stwierdził, że rozprawa jest pierwszym, całościowym, naukowym opracowaniem nowatorskiego tematu, ukazującym systematycznie niezwykle aktualne zagadnienie, jakim jest posługa uzdrawiania. Dodał też, że przez szczegółową analizę obszernego materiału źródłowego, metodą analityczno-syntetyczną, porównawczą i historyczną, ks. Łukanowski stworzył dzieło imponujące, krytyczne i pionierskie, zarówno w wymiarze ogólnokościelnym, jak i w kontekście polskiej refleksji teologicznej. Zdanie recenzentów w pełni podzielili członkowie Komisji, akcentując spokojne i rzeczowe odpowiedzi na zadawane pytania oraz podkreślając doświadczenie duszpasterskie nowego Doktora. Dysertację i jej obronę uznano za ambitną, twórczą oraz wartościową dla teologii duchowości i – co jest bardzo ważne w czasach nowej ewangelizacji – dla duszpasterstwa.

- 14. Ks. dr Bogdan Kozłowski, *PRAKSEOLOGICZNE IMPLIKACJE TEOLOGII RODZINY W DIECEZJI CHELMIŃSKIEJ I PELPLIŃSKIEJ*; promotor ks. prof. UKSW dr hab. Jarosław Babiński, Warszawa 2016.** W opinii recenzentów rozprawa doktorska ks. Bogdana Kozłowskiego posiada wysoką wartość merytoryczną. Stanowi

opracowanie o charakterze źródłowym oraz interdyscyplinarnym. Wskazując na źródłowy charakter opracowania, warto również zaakcentować fakt, iż Autor odniósł się do szerokiej bazy dokumentów wydawanych przez instytucje watykańskie, papieży, biskupów diecezjalnych czy organa i osoby bezpośrednio zaangażowane w duszpasterstwo rodzin. Potwierdzeniem owej źródłowości opracowania jest nie tylko charakter wypowiedzi prezentujących poszczególne zagadnienia, ale nade wszystko bogata bibliografia w zakresie źródeł czy rozbudowane przypisy zawierające wiele odnośników do nauczania papieży, bądź też przedstawicieli instytucji, którzy nawiązują w swoich wypowiedziach do problematyki rodziny. Interdyscyplinarność stanowi drugą cechę, wyróżniającą recenzowaną rozprawę doktorską. Autor w pierwszej kolejności odnosi się do problematyki właściwej teologii. Wskazuje mianowicie na Boskie pochodzenie życia i następnie na zasady przyporządkowane ochronie życia, jak też wyznaczające ramy dla wyborów małżonków i rodziców, co jest przedmiotem teologii moralnej. Następnie, w zakresie organizacji duszpasterskiej troski nad rodzinami oraz określając cele rozwoju opieki na rodzinami i małżonkami, Autor nawiązuje bezpośrednio do teologii rodziny. Ponadto w dysertacji znajdują się przesłanki właściwe katolickiej nauce społecznej w zakresie nawiązania do dokumentów nauczania społecznego, jak też analizy konkretnej sytuacji społecznej polskich rodzin. Kolejną dyscypliną, do której nawiązuje rozprawa, jest filozofia. Szczególnie istotne dla Autora wydają się przesłanki właściwe filozofii Arystotelesa oraz św. Tomasza z Akwinu. Znaczące miejsce w dysertacji zajmuje etyka seksualna, ze szczególnym odniesieniem do wartości życia, a także w zakresie fundamentalnych wartości życia małżeńskiego i rodzinnego. W zakresie filozofii kluczowe są również treści właściwe antropologii, prezentujące konstytucję bytu ludzkiego, ukierunkowanego z natury na urzeczywistnianie postulatów miłości chrześcijańskiej. Oprócz wskazanych odniesień do dziedzin naukowych, takich jak teologia czy filozofia, wyróżnia się w rozprawie, jako jeden z zasadniczych aspektów, tzw. profil historyczny. Prezentacja faktów z przeszłości w kwestii kształtowania się duszpasterstwa rodzin w Diecezji Chełmińskiej i

Pelplińskiej wyznacza treść pierwszego rozdziału oraz stanowi dominujący element dwóch ostatnich paragrafów rozdziału trzeciego, ukazujących konkretne organizowanie duszpasterstwa rodzin na szczeblu centralnych instytucji diecezjalnych oraz na poziomie parafii. W aspekcie odniesień do historii Autor wykazał się niezwykłą wręcz trafnością doboru źródeł oraz precyzją w interpretacji, koncentrując się na istocie zdarzeń oraz na głównym przesłaniu dokumentów z przeszłości. Obrona dysertacji ks. mgra lic Bogdana Kozłowskiego wykazała, że posiada ona również charakter praktyczny. Odpowiadając na pytania Komisji Autor umiejętnie odnosił się nie tylko do idei czy powszechnie obowiązujących zasad i wartości, ale określał wprost współczesne funkcjonowanie duszpasterstwa rodzin na poziomie diecezji czy parafii. Praktyczny aspekt dysertacji ukazał w przystępnej formie, której zrozumienie nie zakłada wcześniejszych gruntownych studiów teologicznych. Bardzo istotny jest akcent na traktowanie małżeństwa jako sakramentu.

Ks. Marian Kowalczyk SAC, /dyrektor CTA/